CASPARIS SAGITTARII PRIMITIAE PROFESSIONIS HISTORICAE. HOC EST, DISSERTATIO DE...

Caspar Sagittarius

7

DISSERTATIVNCULA
DE
PRAECIPVIS SCRIPTORIBVS HISTORIAE GERMANICAE

QVA SIMVL
ORATIONEM INAVGVRALEM ET LECTIONES PVBLICAS
DENVNTIAT
M. CASPAR SAGITTARIVS
SS. THEOL. DDVS.
HISTORIAR. PROF. P. ORD.

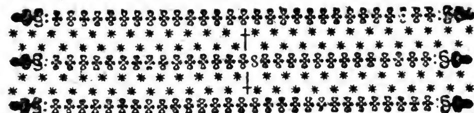

JENÆ.
TYPIS GOLLNERIANIS.
CIↃ IↃC LXXV.

Ermanicam non minus Historiam, quam aliarum quarumvis gentium, in precio habendam, & juventæ in solidioris doctrinæ adyta se penetrare cupienti summo studio esse commendandam, consentiens Eruditorum arbitror judicium. Imo non defore scio excellentium virorum sententias, rerum Germanarum cognitionem ipsi Romanorum Græcorumque gestorum notitiæ præferentes. Et quidni præferant sua alienis? domestica peregrinis? proximiora remotioribus? Cur svavissimus & prope connatus patriæ amor non accenderet mentes ad rimandas Ecclesiarum Germanicarum & civilis regiminis origines, incrementa, mutationes? ad pervestiganda præclarissima Germanorum instituta? ad illustrium Heroum Germanorum facta ornanda, celebranda, deprædicanda? Fit tamen, nescio quomodo, ut hæc ipsa Historia Germanica non ubivis coruscsco fulgeat splendore; sed alicubi potius in tenebris oberret Cimmeriis; alibi non nisi stricturas emittat leviculas. In causas hujus neglectus inquirenti variæ quidem offeruntur ac multiplices: quarum tamen primaria videtur ipsorum antiquioris ævi Historicorum penuria. Et negari sane nequit, a prima gentis origine ad usque Julii Cæsaris ætatem pleraque omnia esse in obscuro; nec, si quæ a recentioribus afferuntur, majorem plerumque mereri fidem, quam commenta gentilium, Assyriorum Regis Nini imperium transgressa. Quæ

vero ab ipso Cæsare, Vellejo Paterculo, Plinio majore, Svetonio Tranquillo, ac ceteris Historiæ Augustæ scriptoribus, ut & a Pomponio Mela, Strabone, Ptolemæo afferuntur, etiamsi in unum componas, meræ tamen fuerint manserintque elegantis licet vestimenti laciniæ. CORN. quidem TACITO, industriæ, acuminis, prudentiæ incomparabilis Historico multum debemus, veteris Germaniæ situm, populos ac mores singulari commentario delineanti; ac in Annalibus quoque & Historiis Romanorum cum majoribus nostris bella decantanti. Nec sua defraudandus laude AMMIANVS MARCELLINVS, gravis & prudens scriptor, & in nostris rebus eo majori dignus fide, quod ipse adversus Germanos stipendia meruerit. Attamen ut taceam Geographiam veterem innumeris tricis, & nodis quasi Gordiis implicitam; nullius fere belli integrum ex his contexere licebit ordinem: nedum ut de rebus per pacis tranquilla gestis accuratior superet memoria. Interim felicius nacta fatum Cis-Rhenana Germania: quandoqvidem ejus antiquitates non raro tangant laudati, scriptorumque alii. At quæ trans Rhenum posita Romanis, & in Septentrionem plusculum declinans, atque adeo tota, quæ nunc audit inferior Saxonia, ante imperium Francorum Carolingicum pertinaci prope veterum damnatur silentio. Ceterum ab isto tempore sicuti cum novo regimine novum Christianismi lumen per Germaniam effulsit; ita hoc quoque aucta beneficio, ut rerum in eadem gestarum series non exquisita quidem, haut spernenda tamen consignaretur industria. Hinc est, quod ex EGINHARTI *de Vita Caroli Magni* libello; ex ejusdem EGINHARTI *Annalibus*, Adelmo vel Ademaro monachis perperam vulgo tributis; ex THEGANI Trevirensis Ecclesiæ Chorepiscopi *vita Ludovici Pii*, & alio quodam *vitæ Ludovicianæ* scriptore; ex NITHARDI libro *de dissidio filiorum Pii* illius *Ludovici*; ex ANNALIBVS FRANCORVM METIS, ac aliis

liis F V L DÆ repertis, & pluribus istiusmodi Commentariolis, multa possimus exsculpere historiam ejus ævi Germanicam non parum illustrantia.

Non incommodam, nec recenti munere indignam me facturum puto operam, si levi penicillo in præsenti delineavero præcipuos sequentium seculorum scriptores, qui vel unice elaborarunt in historia Germanica; vel symbolam non mediocrem eo contulere: alias, divina adiutus gratia, uberius de eo acturus atq; exquisitius. Ex seculo igitur a nato Servatore X. præcipue huc spectant REGINO, PRVMIENSIS cœnobii in diœcesi Trevirensi Abbas: cujus Annalium Appendix aut ROMERIVM habet auctorem, aut Romerio excerpta tradit. L V I T H-P R A N D V S, primo Ticinensis Ecclesiæ Diaconus, deinceps Cremonensis Episcopus, Historia *de rebus suo tempore per Europam gestis* non incelebris. WITICHINDVS, monachus CORBEIENSIS, in Henrici Aucupis ac Ottonis I. DITMARVS MERSBVRGENSIS Episcopus in eorundem, ut & Ottonum II. & III. maxime vero in Henrici II. imperio (qua ratione & Ditmarum sequenti computare possis seculo) occupati. Scilicet horum labor quamvis rudis sit quandoque & informis, in meliorum tamen defectu ipsa ferme impolitia sua afficit lectorem ac demulcet.

Habet porro æræ Christianæ seculum XI. WIPPONEM Presbyterum, *Vitæ Conradi Salici* auctorem. HERMANNVM monachum Augiensem, illustri Comitum Veringensium prosapia natum, quod membris esset contractis, nomen *Contracti* adeptum: cujus Chronicon continuavit BERTHOLDVS Constantiensis Presbyter, ultra quam par erat, Henrico IV. infensus. Atque in eundem impegisse lapidem, opinor, LAMBERTVM SCHAFNABVRGENSEM, cœnobitam Herolsfeldensem, Virum alioquin supra captum ævi prudentem & facundum. Quæ vero in Pistoriana editione reperiuntur *Monachi* cujusdam *Erphesfordiensis*

Additiones bonam partem respondent Ms. meo *Antiqvitatum Erffurtensium Variloquo*, cujus possessor olim fuit genere non minus, quam multijuga doctrina, longo rerum usu, doctisque scriptis nobilissimus Johannes Wilhelmus Neumeier a Ramsla. Odio autem plusquam Vatiniano laudati Cæsaris Henrici IV. flagrat BRVNO Monachus, scripto virulento *historiam belli Saxonici* complexo. Henrici quidem juvenilia, ac impetum in Saxones meos non excuso: iniqvum tamen fuerit quibusvis Hildebrandi, sociennorumve calumniis subscribere. Et hoc movit quoque Marqvardum Freherum, cur Brunoni velut antidoti loco subjiceret *Apologeticum*, quem *de Vnitate Ecclesiæ conservanda, & schismate inter Henricum ac Gregorium Papam* affectus sui monumentum exstare voluit, seu VENERICVS Vercellensis, seu WALTRAMVS Numburgensis Episcopus, vel etiam quorundam judicio, CONRADVS, præsul Vltrajectinus. Et ut reliquos, qui pro Henrico IV. scripsere, a Goldasto editos prætercam, eidem haut obscure favet SIGEBERTVS, monachus GEMBLACENSIS in Brabantia: cujus Chronico appendices attexuere ROBERTVS MONTENSIS & ANSELMVS GEMBLACENSIS Abbates. Sed Sigeberto ætate paulo prior est MARIANVS chronographus, qvi *a Scotia in Gallias veniens* (utor verbis Sigeberti) *Coloniæ factus monachus primo, postea apud Moguntiam reclusus est.* Marianus continuationem accepit DODECHINI Abbatis S. Dysibodi, inter cetera ferales illos tumultus de Investitura Episcopali Imperatoribus Romanis a Pontificibus per vim & tyrannidem adempta, describentis. Aureolum quoque hoc seculo scriptum est M. ADAMI BREMENSIS, quo historiam vulgavit Ecclesiasticam de religione per dioecesin Bremensem, & plagam septentrionalem universam a temporibus Caroli M. usque ad Henricum IV. propagata.

Secu-

Seculo XII. virtute juxta ac felicitate sua meruit Fridericus I. vulgo Barbarossa dictus, ut historiam vitæ concinnaret OTTO FRISINGENSIS Episcopus, Leopoldo Austriæ Marchioni natus: a quo etiam habemus *Chronicorum libros VIII.* quorum posteriores duo, *quia recentis memoriæ sunt* (sic ipse scribit Otto) *a probabilibus viris tradita, vel ab ipso visa & audita ponunt.* Istorum filum alius produxit OTTO, qui a monasterio S. Blasii SAN-BLASIANVS audit, in Ottone IV. finiens. Quod autem Frisingensi Ottoni morte prævento Fridericianum opus absolvere non fuit integrum, accepta quasi lampade reliquum spatii decursurus, duobus ejus libris alteram bigam adjecit RADEVICVS FRISINGENSIS Canonicus: qui cum & ipse ante Fridericum decederet, alius undecim annos addidit. Huic Friderico Imperatori æque ac antecessori Conrado III. a sacris scriniis erat GODEFRIDVS VITERBIENSIS Presbyter, qui quadraginta annorum peregrinatione, qua plurimas excussit bibliothecas, magnam sibi rerum lingvarumque cognitionem paravit. Hujus Chronicon universale, quod *Pantheon* a Diis terrestibus inscripsit, quo propius ætati auctoris accedit, eo clarius quandoque Germanicis historiis affundit lumen. Nec aspernandum est LAVRISHAMENSE CHRONICON ultra cœnobium suum aliquoties assurgens. Eodem seculo *Chronica Slavorum* contexuit HELMOLDVS, Presbyter Bosoviensis, de gentibus Transalbingicis, quæ Christiana religione tum imbutæ, bene meritus. Premit hujus vestigia ARNOLDVS Abbas Lubecensis: ac utrumque lectissimis annotationibus illustravit optimus meique amantissimus Præceptor Henricus Bangertus, ὁ νῦν ἐν ἁγίοις.

Ad seculum XIII. pedem si proferimus, obviam nobis fit AVCTOR CHRONICI MONTIS SERENI, qui per Freherianas Meibomianasque manus ambulans, non nisi Cl. Maderi dextra in lucem mitti voluit. Occur-

currit deinceps CONRADVS a Lichtenau, Abbas VRSPERGENSIS: quem tamen alteri, sive in Schvvartzachensi, sive quod aliud cœnobio nomen, vitam degenti, nonnulla potius addidisse; quam integrum, ut nunc habemus, Chronicon perfecisse, credibile est. Habuit sane θαυμάσιος noster Bosius non ignobile MS. unde Conradum sua sublegisse opinabatur. Prodeunt etiam in conspectum GODEFRIDVS COLONIENSIS ad S. Pantaleonem monachus, non indiligens Annalium conditor. ALBERTVS Abbas STADENSIS, in prioribus quidem Chronici Hermannum Contractum, Adamum Bremensem, & nonnullos exscribens alios: sed ad suam ætatem vergens, quod accuratiori Chronologiæ deest, quibusdam singularibus compensans: item MARTINVS, quem POLONVM plerique nuncupant, sed Italum alii, quidam Scotum, nonnulli & Gallum perhibent: cujus Mss. (quorum & unum Bibliotheca servat Academica) in Appendicibus præsertim, mire variant: id quod nova, quam Maderus molitur, editio demonstrabit. Dicerem hic aliquid de VINCENTII BELLOVACENSIS Episcopi *Historiali Speculo*, nisi perspectum haberem, a multis parum æstimari.

Circa seculi XIV. exordium SIFFRIDVS Prsbyter MISNENSIS, & EBERHARDVS Archidiaconus RATISBONENSIS floruere. At istum tanti non censuit, quem integrum ederet Fabricius: sed posteriorum temporum epitomam subiunxit Historiæ Saxonicæ: eandemque in Scriptoribus Germanicarum rerum a se editis comparere voluit Pistorius. Hujus autem *de Austriæ, Sueviæque Ducibus Annales* ab Henrico Canisio in *Antiquis Lectionibus* divulgatos, HENRICI STERONIS Chronico (hoc VDALRICVS & CONRADVS WELLINGI fratres continuarunt) plurima debere, non iniuria suspicatur Vossius. Medio seculo claruit HENRICVS REBDORFIENSIS monachus, inprimis Ludovici Cæ-

saris

ſaris Boiarica domo oriundi geſta Annalibus illuſtrans. Supparis ætatis ſcriptor eſt ALBERTVS ARGENTINENSIS: cujus Chronicon non pauca aliis indicta, vel non adeo plane pleneque explicata memorat. Atque hoc ipſo ſeculo reviviſcere paululum cœperunt a tanto temporis intervallo emortuæ humaniores literæ: unde etiam hiſtoria caput quadamtenus extollere annixa, majoribus auſis id tentavit ſeculo ſequenti. Et quamvis pauci Hiſtoricorum eó provecti, ut poſitis omnibus ſcoriis nitorem veterum latinæ linguæ ſcriptorum referrent; aliqvi tamen propius eidem acceſſerunt: reliquis majori ſaltem, quam hactenus receptum, ſtudio deſcribendis rebus memorabilibus intentis. Multa igitur pulchra & utilia rerum Germanicarum cognoverimus ex HERMANNI DE LERBEKE *Chronico Comitum Schovvenburgenſium*; ex ANDREÆ Presbyteri RATISPONENSIS *Chronico de Ducibus Bojariæ*; ex GOBELINI PERSONÆ Decani Bilſeldienſis *Coſmodromio*; ex INCERTI AVCTORIS *Hiſtoria de Landgraviis Thuringiæ*; ex ANONYMI MONACHI NVSSIENSIS *Magno Chronico Belgico*, ex WERNERI ROLEVINC DE LAER *Faſciculo Temporum*, ut & libello *de gloria gentis Weſtphalicæ*; ex SIGISMVNDI GROSSENBROT *Chronico Auguſtano Eccleſiaſtico*; ex HARTMANNI SCEDELII *Chronico Norimbergenſi*; ex JACOBI WIMPFELINGII *Epitoma Rerum Germanicarum*; ex CONRADI CELTIS libello *de ſitu & moribus Germaniæ*. Nec forſan aberravero, ſi his ÆNEÆ SYLVII (id nominis erat, ante Pontifex quam crearetur, Pio II.) *Bojemicam* & *Baſileenſis Concilii hiſtoriam* addidero.

At enim ſuperiori ſeculo uti omnes aliæ artes ac diſciplinæ, ita ſtudia qvoque hiſtorica vim ac vigorem genuinum impetrarunt. Non omnibus quidem obtigit

 ad

ad arcem purioris eloquentiæ ac ceterarum Historici perfecti dotium eniti: aliqui tamen id sunt assecuti, qvi omnem antiquitatem potuissent provocare. Mei nunc non est instituti hos distingvere: sed opella modo extemporanea enumerabo, quos in Historia Germanica præcipuos memoria suggesserit. Et ad seculi exordium, quamvis proximo jam scribere cœperint, referre placet JOHANNEM TRITTENHEMIUM, prius Spanheimensem, post Abbatem Wirciburgensem, cujus *Spanheimense*, &, quod integrum nondum prodiit, *Hirsaugiense Chronica*, supra tot alias lucubrationes, incredibilis industriæ testes sunt. JOHANNEM NAUCLERUM, nobilem Svevum, Tubingensis Academiæ Rectorem primum: in cujus Chronico disponendo, augendo, retexendo communis Germaniæ Præceptor, Melanchthon desudavit. ALBERTUM KRANTZIUM, Hamburgensem Canonicum, in *Saxonia*, *Vandalia*, ac *Metropoli* universæ propemodum Germaniæ statum ab antiquissimis temporibus ad ævum suum repetentem; simul tamen vetustiores, Helmoldum cumprimis, Arnoldum & Gobelinum longis lineis exscribentem. PAULUM LANGIUM monachum, *Chronico Citicensi* (quo & nascenti Megalandri Lutheri gloriæ favet) egregias laudes meritum. Hos excipiant HENRICUS BEBELIUS, Professor Tubingensis, qvi varios de rebus Germanicis libellos, Gesnero, Vossio aliisque laudatos concinnavit. ERASMUS STELLA, qvi duos *de Antiquitatibus Borussiæ* libros Friderico II. Sapienti, Electori Saxoniæ obtulit. FRANCISCUS IRENICUS, Ettelingiacensis, cujus exstat *Germaniæ* descriptio, sive, ut ipse vocat, *Exegesis* in XII. libros partita. JOHANNES CUSPINIANUS, Maximiliani I. Medicus ac Orator, Historiæ Cæsarum Scriptor maxime insignis. CONRADUS PEUTINGERUS, Senator Augustanus, in *Sermonibus Convivalibus* multa exponens ad Germaniæ antiquitates pertinentia. BILIBALDUS

DUS

VS PIRCKHEIMERVS, Patricius Norim-
:rgensis, Maximiliano I. ac Carolo V. a consiliis, in
evi Germaniæ explicatione prolixam eruditionem osten-
:ns. WOLFGANGVS LAZIVS, ex Medico
æsareo a Ferdinando I. non solum in consilium, sed e-
am ob egregia erga se ac Remp. literariam merita in or-
nem equestrem allectus. In quo de Germanicis quo-
ue præclare merendi voluntatem probes, si fortassis in
)pere *de Gentium migrationibus* non æque felix semper re-
)ondit successus. BEATVS RHENANVS, qui
nno MDXXXI. emisit luculentos rerum Germanica-
.m commentarios. JOHANNES AVENTI-
IVS, felix *Annalium Bojorum* scriptor, in paupercula &
norosa uxore infelicissimus. GEORGIVS SPA-
.ATINVS, Electori Saxoniæ Friderico a secretis, &
ohanni Electori a sacris, non modo in Historia Saxo-
ıica, sed etiam in tabulariis singulari cum industria ver-
ātus. PHILIPPVS MELANCHTHON, vel
)ropter *Carionis Chronicon*, ab incomparabili, si religio-
ıem demas, genero, CASPARE PEVCERO con-
:inuatum, hic memorandus. HVLDARICVS
MVTIVS, libris XXXI. *de Germanorum prima origine, moribus, institutis, legibus, & memorabilibus bello ac pace gestis*
abdita non pauca in apricum proferens. SEBASTI-
ANVS MVNSTERVS, Strabo Germanorum ob
Cosmographiam luculentam vocatus. JOHANNES
SLEIDANVS, *Commentariorum de Statu religionis & Reipubl. regnante Carolo V.* exactæ fidei & diligentiæ scri-
ptor. MATTHIAS FLACIVS Illyricus, Centuria-
torum Magdeburgensium præcipuus ἐργοδιώκτης, & in
his Centuriis Ecclesiasticam Germaniæ Historiam singu-
lariter illustrans. HVBERTVS THOMAS LE-
ODIVS, elegantissimus ac prudentissimus *vitæ Friderici II. Palatini* scriptor. HENRICVS PANTALEON,
Basileensis, qvi *Prosopographia Heroum atque illustrium virorum totius Germaniæ inclaruit.* GEORGIVS FABRI-

CIVS Chemnicensis, ad scribendam *Historiam Misnico Saxonicam* honorifico elogio & singulari Magnatum liberalitate excitus. MARTINVS CRVSIVS, cui *Annales Sueviæ*, perinde ac perfecta Græcæ literaturæ cultura immortale nomen peperere. CASPAR BRVSCHIVS, cujus conatus in *Episcopatuum ac Monasteriorum Germaniæ historia* probandi. HERMANNVS HAMELMANNVS, rerum Westphalicarum ac Oldenburgensium curiosus. CYRIACVS SPANGENBERGIVS, *Hennebergensi*, *Mansfeldensi*, *Querfurtensi*; JOHANNES LETZNERVS *Dasselensi* & *Corbejensi* Chronicis germanico idiomate confectis non mediocrem famam meriti. PETRVS ALBINVS: cujus in rebus Misnicis admirandam suspicio industriam. WIGVLEVS HVND, genere ac munere nobilissimus, sed recondita eruditione, quam *Metropolis Salisburgensis* & *Genealogiæ Bojaricæ volumina duo* declarant, nobilior. DAVID CHYTRÆVS, qvi tot Principum, tot doctorum virorum memoriam in Herculeo *Saxoniæ* opere ab oblivione asseruit. MATTHÆVS DRESSERVS, cujus *Isagoge Historica* in Germanicis etiam bonæ frugis plena est. SIMONI SCHARDIO Jurecon̄sulto non parum itidem debemus, qvod complura scripta res Germanicas concernentia aliquot tomis digesta publicarit. At longe majores debentur gratiæ REINERO REINECCIO, JVSTO REVBERO, JOHANNI PISTORIO, CHRISTIANO VRSTISIO, MARQVARDO FREHERO, HENRICO MEIBOMIO, ERPOLDO LINDENBROGIO, MELCHIORI GOLDASTO, HENRICO CANISIO, JOACHIMO JOHANNI MADERO: quod vetustiora, selectiora, atque adeo preciosa magis incredibili studio collecta cum erudito orbe communicare, ac plerique præterea elegantissimis scriptis Historiam Germanicam illustrare voluerint.

Ce-

Ceterum quia hi plerique præsens attigere seculum, ADERVS autem etiamnum (faxit Deus, diutissime!) floret, coronidis loco nonnullos adhuc afferam, de quibus partim nostra gloriatur ætas, partim patrum triumphat memoria. Quid Illustris noster STRAVCHIVS in exquisitissimis *Juris Publici Dissertationibus Exotericis* Acroamaticarum titulum pridem commeritis hoc in genere præstiterit, universus loquitur orbis eruditus. De HERMANNO CONRINGIO, at qvanto Viro! quid dicam? Id dico: satius fore, infinita magni rei literariæ Atlantis de Germanis rebus merita hac scriptiuncula tacere, qvam parce vel incommode dictis tanti Patroni gloriæ detrahere. JOHANNIS HENRICI BOECLERI, quem Forstnerus *recti exactique judicii Virum* merito salutat, insperatum ex his terris abitum nondum eluxit Germania: probe scilicet conscia, qvantis jamtum sudoribus in Historia sua elaborarit, ac qvid præclari porro habuerit exspectare. Qvamobrem eo longiorem vitam vovebit, qui LEOPOLDO AVGVSTO est a Bibliotheca & consiliis, Amplissimo Viro, PETRO LAMBECIO, Hamburgensi: ut non modo *Historiam Bibliothecæ Cæsareæ*, cujus septimus nuper Tomus prodiit; sed cetera quoque in Germanicis molimina felicissime pertexat. Vivat quoque ac floreat JOHANNES JVSTVS WINCKELMANNVS, & plura ejus generis scripta, ac sunt *Historia Hassiaca*, & *Veteris Westphaliæ Notitia* (ut *Oldenburgensia* prætercam) in publicum emittat. An GABRIEL BVCELINVS Ordinis Benedictini monachus adhuc fruatur luce, ambigo. Id constat *Genealogica* ejus ac reliqua in Germanicis Historica non parum æstimari. Quantum porro in iisdem *Genealogicis* præstiterint NICOLAVS RITTERSHVSIVS ex Altorffina in cœlestem Academiam paucos ante annos receptus; qvemque Ecclesiæ ac Reipubl. literariæ conservet Deus, PHILIPPVS JACOBVS SPENERVS, nec amplissimis satis extolli potest laudibus.

dibus. Bigam quoque celebrium Historicorum nostra amisit ætas, BERNHARDUM MALLINCROTIUM, & MARTINUM ZEILERUM. Ac ille quidem sicuti generoso natalium splendore non indignum judicavit *de Inventione artis Typographicæ* commentari; ita hoc loco potissimum ob rarissimi argumenti scriptum *de Archicancellariis Germaniæ* commemorandus venit. Alter vero, qui longe plurima congessit lingua vernacula, nihil ferme in Germanicis intentatum reliqvit. Qui Patrum denique ac avorum memoria in hoc studiorum genere tum summa, tum non infima floruere gloria, sicuti copiosa manus est; ita singulos ordine decenti componere alius est temporis ac instituti. Nisi autem mea me fallit opinio, præter FRIDERICUM HORTLEDERUM, magnæ doctrinæ, prudentiæ, ac dignitatis Virum, non ex rivulis, sed limpidissimis minime fallacium tabulariorum fontibus *historiam belli Smalcaldici* pandentem, eximii qvoque sunt sequentes. PHILIPPUS CLUVERIUS ob *antiqua Germaniæ* limatum opus; FRANCISCUS GUILLIMANNUS & GERARDUS DE RHOO in Austriacis; NICOLAUS SERRARIUS in *Moguntinis*; CHRISTOPHORUS BROWERUS in *Trevirensibus* & *Fuldensibus*; ÆGIDIUS GELENIUS in *Coloniensibus*; MARCUS VELSERUS in *Boicis* & *rebus Augustanis*; UBBO EMMIUS in *Frisicis*; JOHANNES MICRÆLIUS *in Pomeranicis*; CHRISTOPHORUS LEHMANNUS in *Spirensibus*. Atq; de hoc ultimo non possum non subjungere elegans judicium Perillustris Baronis Boineburgii, magni dum viveret literatorum Patroni, ad Petrum Lambecium anno MDCLX. perscriptum. *Lehmannus in Spirensi Historia pleraque Imperii Germanici optime ex idoneis Scriptoribus est prosecutus; feliciter nos decipiens, plus dando, quam in superscriptione promiserat. Debetur enim illi libro titulus major, quam Spira vel tota comprehendere valeat.* Et hæc quidem de potioribus Historiæ Germanicæ Scriptoribus pro tempore

dicta

dicta sunto. Venio nunc ad alterum illud, quod harum philyrarum indixit frontispicium. Nimirum postquam SERENISSIMI SAXONIAE DVCES, MVNIFICENTISSIMI INCLYTAE HVIVS ACADEMIAE NVTRITORES publicam ac ordinariam Historiarum Professionem a beato celeberrimi Viri JOHANNIS ANDREÆ BOSII excessu vacantem parvitati meæ clementissime demandarunt; divina adjutus gratia, sedulam dabo operam, ut Spartæ exornandæ intentus, tum ceteras Vniversi historias, tum Germanicas inprimis, germana fide illustrem. Huic fini singularem confeci libellum *Regni Germanici origines, incrementa ac fortunam variam ad præsens usque ævum* compendiaria via proponentem: quem porro uberioribus dissertationibus explanare decrevi. Qvandoquidem autem in eo excudendo adhuc occupatur typographus, non incommodam, nec ingratam Auditoribus me navaturum spero operam, si *de præcipuis Historiæ Germanicæ Scriptoribus* præsenti potissimum commentariolo memoratos disquisitionem instituero. Sic enim fiet, ut quæ ad illustrationem illius libelli in posterum tradentur, radices egerint firmiores: nec, si quando scriptores istos in rem præsentem attulerimus, semper fuerit opus de eorum auctoritate, præstantia, nævis longos sermones facere. Quam hactenus in privatis diatribis svavissimorum Commilitonum erga me perspexi benevolentia cum pari industria conjuncta, non dubiam facit spem, fore ut in publicis de gemino affectu mihi gratulari liceat. Ante vero quam publicas auspicabor lectiones de *Vtilitate ex Historia Germanica capienda* qualemcunque habiturus sum oratiunculam.

Atqve

Atqve ut illius recitationem MAGNIFICVS DOMINVS RECTOR, CETERIQUE PATRES ACADEMIÆ, AC CIVES DIVERSARUM DIGNITATUM TITULIS EXSPLENDESCENTES, NEC MINUS GENERE, DOCTRINA, VIRTUTE FLORENTISSIMA JUVENTUTIS STUDIOSÆ CORONA, magnifica, gratiosa ac honorifica præsentia crastini hora X. illustrare, ac dicenti benevolas aures commodare velint, ea qva par est observantiæ, honoris ac amoris significatione majorem in modum rogo. P. ipso Festo Epiphanias Domini. Anno Æræ Christianæ cIↃ IↃc LXXV.

